

Toisen luokan kansalaisia – Työttömyys on identiteettikamppailua

29.4.2019, 14:00

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura ja tutkija Lena Näre keräsivät tarinoita työttömyydestä.

On kulunut yksi sukupolvi edellisestä Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran järjestämästä *Työttömän tarina* -kirjoituskilpailusta, jolla kartoitettiin työttömäksi joutuneiden suomalaisten kokemuksia työttömyydestään lamavuonna 1993. Vuonna 2018 SKS keräsi jälleen suomalaisten kokemuksia työttömyydestä, työnhausta ja prekaarista työstä.

Lokakuussa 2018 päättynyt [Työttömän tarina](#) -kirjoituskilpailu tuotti laajan ja monipuolisen aineiston. 205 vastaajaa kirjoitti omakohtaisesti työttömäksi joutumisesta, työttömän arjesta ja työttömiin kohdistuvista aktivointitoimenpiteistä. Aineistoa kertyi kaikkiaan 1 103 sivua. Tekstien pituus vaihteli puolesta sivusta yli sataan sivuun. Kirjoitukset olivat korkealaatuisia, omakohtaisesti kirjoitettuja, koskettavia ja jotkin koomisiakin tarinoita työttömyydestä.

Kirjoitukset haastavat julkisessa puheessa viljellyn kuvan työttömistä. Suurin osa kirjoittajista kuvaa itseään ahkeraksi, tunnolliseksi, koulussa menestyneeksi ja myös työelämässä hyvin pärjänneeksi. Aineistossa on muutamia kertomuksia "elämäntapatyöttömyyttä" edustaneilta. Kirjoituskilpailuun osallistuneissa oli akateemisia pätkätyöläisiä enemmän kuin peruskoulupohjaisia kirjoittajia. Osa kirjoittajista kuvaa työttömyyden periytymistä aiemmilta sukupolvilta, osa muistelee 90-luvun lamaa. Monet kuvaavat, kuinka oma tai lähimmäisen työttömyys vaikuttaa lähimmäisiin, perheeseen ja lapsiin:

Jatkuva stressitila ja pelko lamaannuttavat sekä henkisesti että fyysisesti. Ei ole varaa huomata itsessä tapahtuvia hitaita muutoksia. Itsetunto, osaaminen ja usko murenevat hiljalleen. Köyhyys ja työttömyys ovat kuin aalto, joka tasaisesti kuluttaa ihmisyyden rosoista peruskalliota, aina vaan sileämmäksi, kunnes sillä ei ole enää suojaavaa pintarakennetta. Aalto hioo pois rakkautta ja jaksamista, vaikei rahalla ja työllä saisi olla mitään tekemistä niiden kanssa.

Lähes poikkeuksetta työttömät kertovat kokevansa itsensä toisen luokan kansalaisiksi. Pahimmin työttömyyden pitkittyminen näyttää iskevän niihin, joilla on kotoa peritty vahva työeetos. Tällöin ristiriita koetun identiteetin ja ympäristön antaman leiman välillä on kohtuuttoman suuri ja kamppailu niin identiteetistä kuin työpaikan saamisestakin erityisen uuvuttavaa. Jotkut kirjoittajat esittävät perustuloa ratkaisuksi siihen, että työtön voisi saada haltuunsa energiat, jotka nyt valuvat identiteettikamppailuun ja sanktioiden väistelyyn.

Työttömän tarina -kirjoituskilpailun voittaja (1. sija) on **Sari Hakala** Kuopiosta. Muut rahapalkinnon saajat (sijat 2.–5.) ovat **Nimimerkki Epäilevä** Helsingistä, **Sanneleena Lapinoja** Helsingistä, **Maria Nousiainen** Hankasalmeelta, **Kukka-Maria Ahokas** Vantaalta sekä **Laura Kaselius** Tampereelta.

Työttömän tarina -kirjoituskilpailun voittaneet kirjoitukset esitellään kootusti maanantaina 29.4.2019 klo 14–16 Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran juhlasalissa järjestettävässä [seminaarissa](#) (Hallituskatu 1, Helsinki). Seminaari on avoin yleisölle. Tervetuloa!

Palkintolautakuntaan kuuluivat presidentti **Tarja Halonen** (pj.), kirjailija **Sirpa Kähkönen**, emeritusprofessori **Sakari Heikkinen**, toimittaja **Timo-Erkki Heino**, apulaisprofessori **Lena Näre** ja arkistonjohtaja **Outi Hupaniittu**. Kirjoituskilpailun palkinnot lahjoitti Kalevi Sorsa -säätiö.

Lisätietoja:

SKS:n arkisto, puh. 0201 131 240, keruu@finlit.fi

Lena Näre, [lena.nare@helsinki.fi](mailto:lana.nare@helsinki.fi)